

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De unione, & pluralitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

§. 3.

De unione & pluralitate beneficiorum.

I. Unio beneficiorum vel ecclesiarum fieri dicitur, cum duo beneficia vel ecclesie uniuntur in perpetuum, vel ad tempus exigente aliqua necessitate, vel manifesta utilitate. Fit autem tribus potissimum modis. 1. ut non coalescant, sed una maneat superior, alia inferior & subiecta. Et tunc in inferiore constitui potest Vicarius, qui munus consuetum obeat. c. *Extirpanda* §. *Qui verò De prebend.* 2. Cum duæ ecclesie quasi in unam coalescant, ita ut una potius, quam duæ vocari queant *Gloss. in c. Decimas* 16. q. 1. 3. Cum ita conjunguntur, ut neutra alteri subijciatur nec ambæ in unum quasi corpus coeant, sed titulum proprium & gradum retinent & propterea idem utrique minister præficitur. c. 1. *Ne sede vacante &c. Et temporis* 16. q. 1. Unde efficitur, ut singulis sua iura & consuetudines separatae maneant: quod etiam in Episcopatus, quando uni plures committuntur, fieri solet. *Rebuff. in praxi de union. Laym. l. 4. tract. 2. c. 9.*

II. Potestas uniendo beneficia & ecclesias primario est in summo Pontifice, cui in omnia beneficia plena ex munere administratio competit c. 2. *de prebendis in 6. & Clem. 1. Lite pendente.* Deinde Episcopi ecclesias, & beneficia suæ diocesis ex jure communi unire possunt c. *sicut unire de excess. Pralari.* ubi simul indicatur, non licere Metropoli itan & Archiepiscopo coniungere beneficia Suffraganeis Episcopis subiecta. An verò Legatus à latere eam potestatem habeat intra provinciam sibi commissam, in dubio est: crediderim posse ne minorem episcopis auctoritatem habere videatur. Vicario Ge-

nerali omnino negatur: Collegio Canonicorum sede vacante permittitur. Neque obstat, quod beneficia conferre nequeat quia conferre beneficia ad liberalitatem pertinet, unire verò ad necessitatem. *Az. 2. l. 6. c. 28. q. 7. & seq. Tamb. De off. legati. l. 5. Barb. inc. sicut unire De excess. Pralat. Xypaus in Enar. anal. 3. tt. De preb.*

III. Ut duo beneficia, vel ecclesias uniat episcopus, Collegij Canonicorum Cathedralium consensus requiritur. *Clement. si una ecclesia de reb. eccl. non al.* Censetur autem adesse consensus, quando non apparet contrarium. Quod si causa justa fuerit & Canonici nolint consentire, ad id compelli possunt, & ipsis iuris unio perfici. Quin etiam sufficit consensus, qui unione iam facta impetratur. *Reginald. l. 30. Tract. 3. n. 299.*

IV. Irrita est beneficiorum & ecclesiarum unio Primo, si fiat non vocatis illis quorum interest, & qui jure vocari debent, ut colligitur ex *Reg. Cancell. Rom. 21. Secundo, Cum* inferiores papæ uniant Beneficia vel Ecclesias causis non expressis, quemadmodum in citata Regula præscribitur. *Rebuff. in praxi Benefic. par. 1. n. 43. Clem. si una. De reb. eccl. n. 43. al. Clem. ne in agro §. ad hoc de statu Monach. Laym. l. 4. tract. 3. c. 9. n. 9. Azor. II l. 6. c. 28 q. 13. & 14.*

V. non licet Episcopis beneficia ecclesiastica unire mensæ suæ, hoc est, adiungere illis unde sustentatur familia sine expressa summi Pontificis licentia *Clem. si una, de reb. eccl. non alien.* Quod si Episcopus sui etiam Capituli accedente consensu, mensæ suæ, vel ipsi Capitulo aliquam duxerit ecclesiam unendam, hoc irritum esse decernimus & inane.

F con.

contraria quavis consuetudine non obstante. *Reginald. lib. cit. Laym. l. 4. tr. 2. c. 9. n. 6, Garz. part. 2. c. 12. n. 68. & 169.*

VI. Iure novo *Concilii Trid. sess. 7. c. 6.* Vniones perpetuæ ab annis quadraginta citra factæ examinari ab Ordinariis tanquam sedis Apost. Legatis possunt, & quæ per surreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarantur. Illæ verò quæ à dicto tempore citra concessæ nondum in toto vel in parte sortitæ sunt (scilicet), & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis aut alias rationabilibus causis coram loci Ordinario vocatis, quorum interest, verificandis factis fuisse constiterit, per surreptionem obtentæ præsumantur: ac proinde nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omninò careant. *Sanch. l. 7. Mor. c. 29. n. 178. V. Barb. in Clem. 2. de reb. eccl. non alien. Laym. lo. cit.*

VII. Quod attinet pluralitatem beneficiorum nullo iure licet duo simul possidere, si utrumque continuam residentiam exigat, uti sunt Parochiæ, Abbatia, & Episcopatus: Dignitates quoque & Canonicatus: quæ beneficia ob eam causam vocantur *Incompatibilia*. Idem dico de beneficiis quibuscunque si unus reditus ad sustentationem vitæ sufficiant. Est doctrina hæc per se nota. Quis enim non videat & agnoscat tum pietatis voluntati benefactorum, tum naturali æquitati repugnare, ut sine causa & emolumento bona Deo & Ecclesiæ consecrata superflue & improvidè distribuantur, & dissipentur? Quamobrem ne summus quidem Pontifex dispensare, nisi in gravi necessitate potest, ut mox dicemus. Nec immeritò beneficiorum pluralitas omnì tempore, & bonis om-

nibus odiosa fuit c. *Sanctorum D. 70.* ubi hæc multis ignota, & invisita legimus. Omnino in duabus ecclesiis aliquem titulari non liceat, sed unusquisque in qua titulus est, in eâ tantum Canonicus habeatur. Licet enim Episcopi dispositione unus diversis præesse possit ecclesiis, canonicus tamen præbendarius, nisi unius ecclesiæ, in qua conscriptus est, esse non debet. *Idem statuit Conc. Lateran. sub Alex. III. c. 13. Greg. IX. in c. Dudum de elect. Innoc. III. c. De multa. de præben. 101. an. XXII. in. Extract. Execrabilis X. de præben. Con. Tr. sess. 7. c. 4. Abb. in cap. ad hæc. de præben. Silv. IV. Benefic. q. 1. c. al.*

VIII. Tribus ex causis aliquando dispensari & permitti potest, ut uni plura beneficia dignitates, vel episcopatus conferantur. Prima est Ecclesiarum necessitas, si desint idonei, si periculum sit, ne Hæretici manus injiciant: quod nimium quantum experta Germania, & vicinæ provinciæ suat. Cuius rei causa hodie plures episcopatus uni alicui Principi etiam nullis sacris initiato in manus dantur, non tam regendi, quam protegendi. *Secunda causa* est utilitas Ecclesiæ; ut si unus aliquis, (quod rarum) doctrinâ & prudentiâ alios omnes longo intervallo superet. Quis autem hic, & laudabimus eum? *Ravinantes in gurgite vasto.*

Tertia causa insignis meritorii prærogativa: quod in Archiepiscopatu Coloniensi accidisse cernimus. Cum enim in manifesto periculo esset, ne capite iam infecto in hæreticorû potestatem totus redigeretur à Baviaræ Ducibus strenuè & feliciter conservatus est circa *Annus sal. 1583.* à quo tempore ex solâ illâ familiâ Electores & Archiepiscopi præfuerunt.

runt. *Abb. in c. cit. Multa. Lal. Zecchus de rep. eccl. c. de benef. n. 4. Garcia p. 11. c. 5. Manrique pa. 2. q. 4. n. 3. Less. c. 34. dub. 28. A. 20r. 11. l. 6. c. 10. q. 10. Tol. l. 5. c. 81. Armilla n. 46. Zypus in Enar. analyt. l. 3. st. de cler. non residentibus.*

IX. Qui beneficium curatum, dignitatem, vel personatum habet quamvis sine animarum cura, si alterum simile recipiat, primum ipso jure amittit: quod si retinere contendit privandus est etiam posteriori *c. Cum singula de prabendis in 6. & Extrau. Execrabilis.* Quæ omnia confirmat *Cont. Trident. sess. 7. c. 4.* Felix enim censendus ille est cui unam ecclesiam bene ac fructuose & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. *V. Ferdin. ab Ifferen in Manuali polit. l. 4. pun. 8. No. Cum in citatis juribus mentio tantum fiat beneficiorum curatorum, Dignitatum, & Personatum, non extenduntur ad alia beneficia V. G. ad Curatum cum Canonatu simplicis, vel duo simplicia, quorum utrumque residentiam exigit. Hæc enim quamvis simul obtineri absque dispensatione nequeant, non tamen ipso jure vacat primum quando secundum additur. Satis est dimittere ex duobus, quod volueris. Zerola par. 1. V. Benef. Conc. 8. Armilla n. 44. Tuschus Concl. 69. Ancharan. Consil. 59. Oldrad. Consil. 155.*

X. Non licet Episcopo ullum beneficium suscipere quamvis omnino simplex irritaque erit collatio *c. Cum nostris de concess. prab. & c. Cum in cunctis. de elect.* ubi dicitur vacare omnia beneficia electi in episcopum post illius confirmationem, & pacificam possessionem. *c. Cum nostris de concess. prab. & c. Cum in cunctis. De elect.* ubi dicitur vacare omnia beneficia electi

in episcopum post illius confirmationem, & pacificam possessionem. *c. Cum nostris. de concess. prab.* Excipe 1. nisi episcopus pauper, & ære alieno gravatus sit: Tunc enim obtinere poterit ex compatilibus unum vel alterum. Excipe 2. Episcopos titulares, qui non amittunt priora beneficia sua, nec prohibentur alia suscipere, ut quotidiana experientia docet & notatur *Navarro l. 1. Consil. 14. A. 11. l. 6. c. 16. Garcia par. 11. n. 24. Abb. in c. c. n. 15. Layman. l. 4. Tr. 2. c. 8. n. 4.* Non enim per illos stat, quo minus possessionem adeant dignitatum, ad quas electi sunt. *Barb. in Præterm. c. Cum in cunctis de elect.*

XI. Nemini licet sub eodem tecto, i. e. eadem ecclesia duo beneficia uniformia V. G. duos Canonicatus possidere: & adeptione secum si statim vacat primum. *c. literas de concess. prab. & Clément. ult. de prab.* ubi dicitur, quod adeptus pacificè dignitatem v. g. Archidiaconatum, cui præbenda annexa est, eam amittat ipso facto: at vero qui beneficium curatum, puta, personatum cum cura habeat, non prohibetur simplex beneficium v. g. Canonicatum accipere, cui conjuncta est ecclesia parochialis, quam deinde per Vicarium administrat *c. super eo de prab. in 6. No. Uniformia beneficia dicuntur, quæ sunt instituta ad unum eundemque finem, ad eadem munera, & ad faciendum unam congregationem, puta duo Canonicatus simplices in eadem ecclesia. Navar. Consil. 16 de prab. Zerola pa. 2. pag. 48.*

XII. Nec duo beneficia regularia eiusdem ordinis aut Monasterii idem obtinere aut possidere potest. *c. Cum singula 32. de prab. in 6.* Addunt Interpretes, nec Capellam pensionem aut portionem mo-

nachalem una cum beneficio eidem tribui posse, quia in regulari incompatibilia censentur. Nec summus Pontifex dispensare solet, ut habeat duo in titulum, sed unum in titulum, alterum vero in commendam: nisi unum beneficium alteri unitum sit, ita ut pro uno reputetur. Si autem beneficia compatibilia sint, & unius redditus non sufficiant ad sustentationem, duo vel plura eidem conferri poterunt. *Roderic. com. 1. q. 34. art. 8. Vivianus in Ration. l. 3. pag. 91. Alagon. Compend. pag. 394. Barb. in c. cit. Cum singula. de praeb. in 6. Tuschus conclus. conc. 66.*

XIII. Dubium est, an consuetudine obtineri queat, ut plura beneficia iure communi incompatibilia, fiant compatiblea, & eidem homini conferantur. pro negativâ parte facit *c. 1. de consuet. in 6.* ubi talis consuetudo reprobatur etiam immemorialis, eò quod minuat cultum divinum, & numerum clericorum ecclesie servientium, quod in eadem ecclesia haud dubie magnum incommodum est. Nihilominus affirmant aliqui cum *Navar in Man. c. 25. n. 25 glo. in 6. dudu. de cle.* per consuetudinem immemorialem obtineri posse, ut obligatio residendi tollatur aut minuatur, substituto Vicario, & sic absque dispensatione plura beneficia per se incompatibilia, nisi jus naturale resistat, possideri posse, Certè in Germania nostra id passim videmus, & nullo scrupulo praticari: imo vidisse memini, qui tredecim simul possidere dicebatur. Excessum hic nemo non agnoscat. *Azor. II. l. 6. c. 12. q. 8. Regin. l. 30. c. 19. n. 237. Card. Tuschus concl. 574.*

XIV. Alias iure communi solus pontifex dispensat in pluralitate beneficiorum, quæ per se incompatibilia sunt, ut colli-

gitur ex *Clem. I. ut lice pendente*, quæ affirmat, summum Pontificem omnium beneficiorum plenam ac liberam potestatem habere. Item *c. de multa extra de praebend.* ubi post explicatam prohibitionem plurium beneficiorum circa finem additur. Circa sublimes tamen, & literatas personas, quæ maioribus beneficiis honorandæ sunt, cum ratio postulaverit, per sedem Apost. dispensari poterit. *V. Fræ Leon. p. 1. c. 12. n. 26.* ubi Papam vocat omnium beneficiorum dominum, deque illis arbitrio suo disponere. *Nota.* Quamvis ad dispensationem etiam à summo Pontifice impetrandam legitima causa requiratur. si tamen eà posthabita dispensaverit, validam dispensationem fore provisos tamen in conscientia obligatus est, ea quæ statui suo necessaria non sunt, vel in quibus iusta dispensationis causa defuit, resignare. Quod si interea temporis officio suo satisfecit per se, vel per alium, perceptos fructus retinebit. *Innoc. in c. Cum ad monast. de statu. Monach. Silu. IV. n. 5. Bonac. ro. 2. pag. 58. Regin. l. 3. n. 289.*

XV. Habens beneficium sufficiens ad vitæ sustentationem, si impetravit aliud per dispensationem Papæ, non est in conscientia tutus, sed graviter peccat, nisi forte non suam, sed ecclesie utilitatem intendat. *Panorm. in c. dudum 54. de electione. Vallès de ben. l. 3. tit. 1.* Est enim contra jus naturale in quo Papa non dispensat: neque patrimonium Christi ita dissipandum est: nulla quoque consuetudo in contrarium valet, quia à jure naturali & divino reprobatur. *Barb. in c. cit. cum aliis multis.*

XVI. In quinque casibus plura beneficia, vel ecclesias etiam absque dispensatione

satione per concessionem scilicet juris naturalis & positivi habere licet, quemadmodum ex *summa Pisana Sylv. colligit. V. Beneficium. §. 4. n. 3.* 1. est cū ecclesiæ, vel beneficiat tam macilēra sūt, ut neutrum per se sufficiat ad sustentationem, intellige si utrumque simplex est, nec exigit residentiam. *Co. Tr. 5. 24. c. 17.* 2. Si una ecclesia ab alia pendeat. 3. propter raritatem & defectum clericorum. 4. si ecclesia est annexa præbendæ vel dignitati, quo in casu provilus tenetur maiori ecclesiæ personaliter inservire, & in ecclesia parochiali constituere Vicarium cum congruâ portione. 5. Si una intitulata, alia commendata sit, quanquam Archid. intelligi velit de ecclesiis non habentibus curam animarum, & de præbendis in ecclesiis diversis. *V. Regin. l. 30. c. 19. n. 275. Valens. de benef. l. 3. tt. 8. Zyppaum. in enarr. analyt. tt. de Clericis non residentibus Escobar. Tr. 6. exam. l. c. §. 8. Less. c. 34. du. 27. n. 147.*

XVII. In quæstionem trahunt aliqui, an tutus in conscientia sit, cui iam habenti beneficium sufficiens Pontifex aliud proprio motu concedit. *Glo. affirmativè respondet ex Clem. si Romanus de præb. ubi legimus. Si Romanus Pontifex de beneficio alicui motu proprio provideat, de beneficiis, quæ obtinet, non habet mentionem, provisionem seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus, qualiacunque fuerint beneficia dignitates aut personatus cū curâ vel sine cura & in numero, quantumcunque habebat, cū sibi provisio facta fuit. Hæc tam larga declaratio non habet locum in ijs, qui priorum beneficiorum incapaces sunt, aut propter quemcunque defectum illa*

malè possident, quia eiusmodi defectus præcedens per gratiam subsequenter non corrigitur. *c. si motu de præb. in. 6. Azor. 11. l. 6. c. 10. Quares. 5. Tabien. V. Beneficium. n. 28. Armilla n. 50. Less. lo. cit. dab. 28. n. 151.*

XVIII. Non est valida collatio secundi beneficii, quod Titius dolo malo impetrat, tacendo videlicet prius, quod actum habet. *c. Proponente c. si motu proprio de præb. in. 6. ubi Bonif. VIII. Si motu proprio alicui obtinenti aliquod beneficium conferamus aliud, de illo non habita mentione, non ob hoc gratia huiusmodi, quæ de nostra meritaliberalitate processit, invalida volumus reputari; secus, si ad petitionem illius vel alterius pro eodē oblatâ gratiam huiusmodi facimus, Tunc enim quantumcunque modicum beneficium taceatur in ea, ipsam velut surrepticiam vires nolumus obtinere. Motu quoque proprio tunc solū gratia fieri censeatur cū hoc expresse cautum fuerit in eadē. *Barb. in c. Cū de rescript. & Beneficia de præb. Canonis l. 2. tt. 28. Tabien. V. Beneficium. n. 28.**

XIX. De commendis speciale dubium est, an quemadmodum alia beneficia simul cum titularibus obtineri nequeant pro cuius rei intelligentia sciendum est, olim moris fuisse, ut quando ecclesiæ vel monasteria suo capite viduata essent, & differretur electio, alicui gubernanda ad sex menses commendarentur. Inde neque illi jus tribuebatur quasi proprio prælato, neque sibi fructus acquirebat ultra necessariam alimoniam pro cura, & labore suo. *c. Nemo deinceps de el. in. 6. successu temporis autem invaluit consuetudo, quam hodieque multum censant, ut episcopatum, vel monasterium, cum aliis simul prælaturis in commendam habe-*

ant, fructus inde amplissimos percipiant, adeoque monasteria capite suo, & bonâ gubernatione perpetuò careant. Quæritur itaque, an modus iste Sacris canonibus conformis sit? R. non esse quod in *c. Nemo deinceps de el. in 6.* prohibetur, ne quis commendam quamvis ritè factam ultra Semestris temporis spatium obtineat, idque evidenti necessitate, vel utilitate ipsius ecclesiæ tuadente. Quod saluberrimum decretum renovans, & confirmans *Conc. Trid. sess. 7. c. 4.* ita loquitur quicumque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia ecclesiastica sive per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine & titulo contra formam sacrerum Canonum, & præsertim Constitutionis *Innocentii III.* recipere, ac simul tenere præsumplerit, beneficijs ipsis ipso jure, etiam præsentis Canonis vigore privatus existat. *Item Sess. 24. c. 17.* statuit, ut qui plures Parochiales ecclesias, vel unam Cathedralè, & Parochialem obtinent, cogantur omnino quibuscunque dispensationibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus unâ tantum parochiali, vel solâ parochiali retentâ alias parochiales intra spatium sex mensium dimittere. Hæc aliqui ita interpretantur, ut liceat nihilominus duo simul beneficia obtinere, quamvis incompatibilia, titolare unum, & commendatum alterum: quos redarguit manifesta ratio, quodæ tituli & commendæ nomen naturam beneficij non mutant, ita ut cum omni obligatione suâ veniant in manus beneficiati. Vnde manifestè sequitur, contra jus naturale ac divinû facere, qui duo beneficia simul obtinet, quorû utrumque personalem residentiam exigit. Rectè igitur

tur *Mandofius in Reg. 32. Cancell. Apost. q. 7.* Commendæ perpetuæ inducunt incompatibilitatem, vel inter se, vel quoad alia beneficia in titulum.

Hilce contrarium qui faciunt, ut non sine piorum admiratione multi faciunt, vel aliâ sententiâ, quam sibi probabilem imaginantur, vel dispensatione, aut juris divini interpretatione se tuentur. *Card. Tuschus Concl. 475. Zerola P. 1. V. Beneficium n. 21. Azor. II. l. 6. cap. 10 Q. 11. Sylv. V. Commenda. n. 7.* ubi multis modis in hac materiâ peccari demonstrat.

§. VI.

De Vacatione Beneficiorum.

I. **B**eneficium vacare dicitur, quando nullum possessorem habet, quemadmodum Vacans locus dicitur, qui caret corpore, quo repleti potest, & viduam vocavit *Martianus* vacantem in *l. qui catu §. ult. ff. ad leg. Juliam de vi publ.* Igitur mortuo beneficiario non perit beneficium aut extinguitur, sed vacat. Econtra Pensio post mortem pensionarij non vacat, sed finitur, ac desinit, quemadmodum usufructus. *Glo. in Extrau. Ne sede vacante V. Vacantium. Vallensis l. 12 tt. 23. Reginald. l. 30. Tr. 3. c. 22. n. 30. 4. Laym. in Defensione iusta. & 4. pag. 248.*

II. Beneficium in jure dicitur vacare aut factò tantum, aut iure tantum, aut utroque modo. Factò solum, cum quis amittit possessionem non verò titulum: jure tantum quando auctoritate Canonis privatur quis beneficio, ita ut Ordinarius alteri illud conferre queat, quamvis adhuc de factò possideat, qui privandus est. Factò & jure